

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:3

Onder redactie van Prof. Dr K. SCHILDER, Kampen.

Medewerkers: Dr H. A. van Andel, Solo; Dr R. E. van Arkel, Utrecht; N. Baas, Amsterdam; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr H. Bergema, Karoeni; Dr F. A. den Boeft, Rotterdam; Dr E. T. v. d. Born, Heemstede; Mr A. Bouman, Rotterdam; Ir B. ter Brugge, Almelo; Dr K. J. Cremer, Kampen; Mevr. W. Cremer-de Vries, Kampen; Dr R. J. Dam, Kampen; Dr A. C. Drogendijk, Dordrecht; Dr D. v. Dijk, Groningen; Drs D. J. Galle, Kampen; Mevr. G. Gilsnis-Smitskamp, Mijdrecht; Dr J. H. Hagenbeek, Zwolle; Dr J. van Herken, Ermelo; Dr B. Holwerda, Amersfoort; A. Janse, Biggkerke; Dr P. Jasperse, Leiden; Dr G. Keizer, De Steeg; Dr B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr E. D. Kraan, Vlaardingen; A. Kuiper, Utrecht; Dr J. v. d. Linden, Poerworedjo; Dr S. O. Los, 's-Gravenhage; Drs Joh. Luijkenaar Francken, Rotterdam; Mevr. J. M. Th. Luijkenaar Francken-Schreuder, Rotterdam; Dr F. C. Meijster, Rotterdam; G. Meima, Groningen; Dr H. Mulder, Deventer; Dr A. Ringnalda, Ermelo; P. J. Risseuw, 's-Gravenhage; C. Rijnsdorp, Rotterdam; A. Schilder, 's-Gravenhage; Dr G. K. Schoep, 's-Gravenhage; Dr R. Schippers, Wanswerd; Dr J. Smelik, 's-Gravenhage; Drs H. Smilde, Groningen; Drs H. Smitskamp, 's-Gravenhage; Dr N. Streefkerk, Wolvega; D. Stroo, Bussum; J. Strikwerda, Zeist; Prof. Dr C. van Til, Philadelphia Pa.; Dr C. Veenhof, Haarlem; Dr J. Veldkamp, Hilversum; Prof. Dr D. H. Th. Vollenhoven, Amsterdam; Dr M. Vreugdenhil, Meliskerke; Dr F. de Vries, 's-Gravenhage; Dr J. de Vries, Tilburg; Dr D. K. Wiedinga, Capelle a. d. IJssel; Mr J. A. de Wilde, 's-Gravenhage.

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men aan:
Prof. Dr K. SCHILDER, Vloeddijk 101, Kampen.

Drukkers-Uitgevers:
OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes.
Tel. No. 58. — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f 2.50 per halfjaar bij vooruitbetaling.
Voor 't Buitenland f 7.50 en voor Ned.-Indië f 6.— per jaar.
Advertentiën: 25 ct. per regel. — Losse nummers f 0.15.

INHOUD: Hoofdartikel: Geloof en Openbaring, V. — Uit de Schrift: Uw Koninkrijk kome (Joël 1:9, Hand. 4:29). — Kerkelijk leven: Van Coccejus terug naar de theologen „van den bloetijd”. Rechtszekerheid? De zelfstandigheid der plaatselijke kerk, III. Wereldgevoelingsvormige oratoria. — Even parkeerders: Mijn broeder met de manchet. — Pop. wet. schetsen: Over „isolement” en nog wat, III. — Geestelijke adviezen: Onnodige zorg. — Uit de Historie: Dr A. Kuyper Sr. over de bevoegdheid der meerdere vergaderingen, VI. — Uit de buitenl. kerken: De Synode in Amerika wederom in zitting, IV. — Perschoon. — Kerkenieuws.

HOOFDARTIKEL

Geloof en Openbaring.

Dr G. J. Heering, Geloof en Openbaring, I en II. — Van Loghnum Slaterus, Arnhem, 1935 en 1937.

V.

In ons nummer van 11 Maart 1938 heeft Dr Mulder in zijn artikelen over Kagawa en het Christendom herinnerd aan de geloofsbelijdenis van het z.g.n. Werkverband-Roessingh. Men weet, dat dit verband ontstaan is uit de begeerte van sommige moderne predikanten om ook na het overlijden van Roessingh het contact met elkander te bewaren. Dit werkverband heeft na eenige conferenties een geloofsbelijdenis opgesteld, waarin over den Heere Jezus Christus als volgt gesproken wordt: „Jezus Christus is voor ons: de gestalte, in wien wij de heerlijkheid des Vaders aanschouwen, het licht der wereld, waarin wij de waarheid Gods ontvangen, de heilige macht, die mensch en menscheid voert op den weg van den goddelijken wil. God openbaart ons de diepten van Zijn oordeel en den rijkdom Zijner liefde nergens zoo klaar als in het Evangelie van Hem, wiens kruis en overwinning verlossende kracht zijn voor mensch en gemeenschap.” Dr Mulder maakt dan de opmerking, dat hier het hart uit het evangelie is weggesneden. Helaas, Prof. Heering, hij moge nog zoo rechts staan, doet in zijn boeken precies hetzelfde: ook hij belijdt niet, dat Jezus Christus is de Zoon van God, ook hij is ook in dit opzicht wel RECHTSMOEDERN, maar dan toch modern.

We gaan eerst na, wat hij belijdt van Jezus Christus. „Ook wij huldigen een incarnatie-gedachte (gedachte van vleeschwording des Woords), maar deze dekt zich niet met de kerkleer, en daarom vermijden wij liefst het woord. Christus is voor ons niet de verpersoonlijking van Gods almacht en alwijsheid (in hoeverre Hij daaraan deel heeft, weten wij niet, wij weten alleen, dat de Almachtige achter Hem staat), niet de personaliteit van den Schepper, door Wien Hij gezonden is en met Wiens gezag Hij spreekt, maar de belichaming van Gods Heiligen Geest („de Heer is de Geest”). In dezen zin is Hij ook voor ons „Gods Zoon”. Maar zoowel de eerbied voor God als de eerbied voor het mysterie van Christus' komst en Persoon verhinderen ons om dit zoonschap met de geijkte kerkleer realistisch-biologisch op te vatten. Om deze associaties zijn we voorzichtig en terughoudend met het woord „Zoon”. „Hoezeer wij ook het eeuwigheidskarakter, de heiligheid, de goddelijkheid van Jezus Christus belijden het woord godheid herinnert teveel aan den tweeden persoon der Drieëenheid en hoezeer deze waarheid ons als een licht is opgegaan, hoezeer wij ook in dezen zin gelooven in den „Zoon”, toch kunnen wij eerlijk verklaren, nooit eenige religieuze behoefte te hebben gehad om over Jezus' afkomst, praë-existentie, vleeschwording, geboorte, kortom over wat met de incarnatie in den realistischen

zin der oude kerkleer samenhangt, na te denken. Al deze vragen staan volkomen buiten ons geloofsleven, zooals ze staan buiten die Godsopenbaring, die ons is geschied.

Gaarne erkennen wij, dat God het aan andere Christenen anders openbaart... Maar wij ontzeggen een ieder het recht om te oordeelen, dat ons die waarheid van het Evangelie zou ontgaan, omdat wij deze incarnatie (om de boven ontwikkelde redenen) niet kunnen aanvaarden. En als het op schriftuurlijkheid aankomt, meenen wij sterker te staan dan zij, die ons bedillen.”²⁾

Waarom kan Heering de leer, dat Jezus Christus is de Zoon van God, niet aanvaarden?

In de eerste plaats hierom, omdat hij meent, dat deze leer ons niet in het Nieuwe Testament geleerd wordt. Eigenlijk ziet hij het zoo, dat de kerkleer in dezen het Evangelie veranderd en ontvaard heeft. Daar zijn maar enkele schriftplaatsen, waarop de kerkleer zich voor deze uitspraken beroepen kan, zooals bijv. de uitspraken in Joh. 1:1-18.

Deze enkele uitspraken, die volgens hem een zelfstandig leven leiden in het Nieuwe Testament, zijn door de Kerk verspeuteld. Irenaeus vooral heeft dit gedaan. Athanasius is hem gevolgd. En de kerk ging steeds verder, totdat zij in Chalcedon besloot, dat Jezus Christus is de „eniggeborene Zoon van God, waarachtig God en mensch, in twee naturen, onvermengd, onveranderd, onverdeeld, ongescheiden.”

Dit is wel zijn hoofdbezwaar, maar daar komen nog andere bezwaren bij. Zoo meent hij, dat deze opvatting samenhangt met andere wonderlijke leerstellingen. „Inhaerent aan de kerkelijke incarnatieler is ook het denkbeeld der maagdelijke geboorte. Ook hiervan vindt men in het Nieuwe Testament slechts weinige sporen...”³⁾ „Hoe kan het denken”, zoo vraagt volgens hem Prof. van Holk — ook een medewerker aan het werkverband-Roessingh — „zich ooit neerleggen bij de legende der wonderbare geboorte?” „Ze is voor ons een der grootste struikelblokken.” „Een sacrificium intellectus”, (een offer van ons inzicht). En deze dwaling hangt ook samen met de leer der Drieëenheid. Ook deze leer kan hij niet aanvaarden. Het is ons genoeg om te weten: God openbaart Zich als „Vader” in den „Zoon” door den Heiligen Geest.⁴⁾ „Het is een drieëenheid als men het zoo noemen wil, van openbaring, d.w.z., de openbaring voltrekt zich in deze drie instanties... Het is geen indeeling van Gods wezen... De leer van den Drieëenigen God met haar tres personae (drie personen) is zeker niet schriftuurlijk te noemen; zij behoort niet tot de bijbelsche openbaring en dus niet tot het evangelie. Zij heeft deformeerd op het Evangelie ingewerkt.”⁵⁾

En een derde bezwaar voor hem is, dat men zoo alzo door dringt in Gods geheimen. „Wij weten wel: de Geest doorgaans alle dingen, ook de diepten Gods, maar voor ons menschen zijn er toch grenzen, volstrekte verborgenheden. Tot die verborgenheden rekenen wij de wijze, waarop Gods wezen is ingericht en de verhouding van dit wezen tot Christus en den Heiligen Geest.”⁶⁾

We zullen over deze dingen met Prof. Heering geen gesprek kunnen beginnen. Hij hoopt wel, dat Christus' leerlingen elkaar op het terrein van het denken kunnen vinden en is zeer verblijd, dat het gesprek tusschen recht- en vrijzinnigen weer aan den gang is. Maar met hem kunnen we hier niet verder over spreken. Dr Berkouwer herinnert er in zijn artikelen aan, dat Dr Kuyper eens geschreven heeft, dat een discussie tusschen Doedes

Wat we noodig hebben.

De studie der historie is juist wat wij zoo dringend behoeven. De Calvinisten in den lande treden op als historische groep; dat is hun kracht en hun eere. Historisch staan we sterk; en ook Groen heeft door zijn historische studien zoo ongemeene kracht en invloed kunnen ontwikkelen. Alleen de Roomsche en de modernen doen iets aan historische studien, maar ze moeten bij ons den voorrang hebben; in de historie wortelen wij. Noodig is het dat wij een door en door kundig man hebben om onze studenten de historie te onderwijzen.

En nevens de historie dient aan de studie der wijsbegeerte een ruime plaats verzekerd....

Doch wat wij ook noodig hebben, is een wijsgeerig stelsel, dat uit onze eigen beginselen is opgebouwd, en dat God de Heere ook daardoor de mannen zende is de bede van spreker.

Dr A. KUYPER

op de Verg. van de Vereen. voor H.O. op Geref. Grondsl., Juli 1900. „De Heraut”, No. 1177, 22 Juli 1900.

en hem eigenlijk onmogelijk was, omdat Doedes en hij niet gelijk dachten over de Heilige Schrift. Maar dan is zeker een gesprek met Heering onmogelijk. Tusschen hem en ons staat als onoverkomelijke kloof de beschouwing der Schrift. Wij aanvaarden niet, wat Heering aanvaardt, dat maar enkele schriftuurplaatsen ons leeren, dat Jezus Christus de Zoon Gods is. Maar ook al was dat waar, niettemin zouden wij handhaven, dat Hij Gods Zoon is, want al was er maar één plaats, dan zouden wij het reeds doen. De Schrift alleen deelt ons mede de waarheid omtrent God en Zijn werken; en die mededeelingen hebben wij te aanvaarden. Wij erkennen gaarne, dat de kerk niet direct begrepen heeft, wat de Schrift leerde. Maar daarom zijn we dankbaar, dat de eerste kerk dien grooten strijd gestreden heeft om de waarheid aangaande den Christus. Gode zij dank, heeft men toen de moeite niet ontzien, heeft men toen den strijd niet geschuwd, Gode zij dank, heeft men toen vooral tegen de gnosis tot het uiterste gestreden en heeft de waarheid de overwinning behaald en „overmits nemen wij gaarne aan de drie geloofssommen, namelijk der Apostelen, van Nicea, en van Athanasius, insgelijks hetgeen, daarvan door de Ouden in gelijkvormigheid met onze besloten is.” (Art. 9 van de N. G. B.). En zonder over harten te oordeelen, houden wij ons bij het woord van Johannes: Wij weten, dat wij uit God zijn en dat de geheele wereld ligt in het booze. Doch wij weten, dat de Zoon van God gekomen is, en heeft ons het verstand gegeven, dat wij den Waarachtigen kennen; en wij zijn in den Waarachtigen, namelijk in Zijn Zoon Jezus Christus. Deze is de waarachtige God en het eeuwige leven. Kinderken, bewaart uzelf van de afgoden. (1 Joh. 5:19-21.)

En het bezwaar, dat wij alzo in Gods diepten indringen! Hiertegenover zetten wij ons geloof, dat God Zelf het ons alzo heeft geopenbaard. O zeker, wij willen ook het mysterie mysterie laten, en wij zijn wel eens bang, dat ook Gereformeerden speculeren gaan, waar de openbaring Gods hun niets meer geeft, maar wat God geopenbaard heeft, dat moeten en mogen wij onderzoeken, ja, het is zonde voor God, als we niet zouden bidden om te kennen de volheid Zijner openbaring.

En dat deze leer met zich brengt het aanhangen van andere wonderleeringen! Zie, als we die andere wonderleeringen per consequentiam gingen halen uit dit leerstuk, dan zouden we Prof. Heering gelijk geven. Maar ons belijden aangaande ontvanging uit de maagd Maria en de Drieëenheid Gods is geen consequentie van ons belijden in de wezensgelijkheid van den Zoon aan den Vader, het is op de Schriften gegrond. De Schriften leeren ons deze dingen nadrukkelijk en ons belijden wil niet anders zijn dan een „registreeren” van het Woord Gods.

2) II, pag. 156, 157.
3) II, pag. 149.
4) II, pag. 156.
5) II, pag. 155.

1) II, pag. 152.